

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 3 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A bécsi zavarok.

Azon szoros kötelék következtében, mely beuntinket a 67-es kiegyezés alapján Ausztriához fűz, lehetetlen a bécsi zavarokat higgadt közönyösséggel nézünk. A bécsi események uralkodnak ma a magyar közvéleményen is, nem csak mivel az osztrák képviselőház hallatlan botrányai az egész monarchia tekintélyének ártanak, de azért is, mivel a parlamenti zavarok a 67-es alap ellen, a kiegyezési provizorium tárgyalása körül élesedtek ki.

Badenit már márczius óta tútlenségre kárhoztatja ellenzékének obstrukciója, mely a nyelvrendeletek miatt üzente meg neki a késhegyig menő harcot. Csakis ez a hosszantartó obstrukció teszi érthetővé, hogy miként fajultak és mérgesedhettek el annyira az osztrák parlamenti állapotok, hogy ott olyan rettenetes botrányok történhessenek, mint a péntekről szombatra virradó éjszakán is.

Soha még parlamentben az izzó szenvedélyek forradalma olyan csunya botrányokat nem provokált, mint jelenleg az osztrák parlamentben. Kevéssel este 7 óra után jöttek össze a képviselők az éjjeli ülésre. Amint Abrahamovitz alelnök megnyitja az ülést, megindul az inparlamentáris kifejezések özöne, a minők még parlamentben soha sem hangzottak el és megindul a lármás kiabálás, a padok dörömbölése, egy pokoli zsvaj, a melyben Lueger hasztalan

igyekszik beszélni. Nyugodtan igyekszik bevárni a zaj lecsendesedését, de hasztalan, mert az obstrukció hívei nem engedik szóhoz jutni. Az óriási lármában az obstrukció egyik vezére Schönerer feláll és beszédet tart, a melyben nem engedi magát sem az elnöki figyelmeztetéssel, sem a jobboldal fenyegető kiáltásaival zavartatni. Utána Wolf beszél az obstrukciónak ez a legvadabb alakja. Hasztalan minden igyekezet, hogy elhallgattassák és Lueger még esti 10 órakor is ott áll, némán, várva a zaj lecsillapulását, hogy beszédét megkezdhesse.

Az obstrukció hívei követelik az elnöktől a délután félbemaradt titkosülés folytatását, majd sikerül Luegernek elmondani beszédét, a mely után Gravics képviselő indítványt tesz a vita berekesztése iránt. A névszerinti szavazást az obstrukció megakarja akadályozni, a miből leirhatlan láрма lesz, a melynek folyamán a jobb oldalról többen Wolfot kiakarják dobni. A Schönerer pártiak azonban védelmére sietnek. Valóságos dulakodás támad. Percekig lökdösődnek a képviselők és szidalmazzzák egymást, míg végre a teremőrök lépnek közbe és szétválasztják a küzdő feleket. De a zavar és a botrány ezzel még nem ért véget. A képviselők Luegeréket kivéve az asztal deszkákkal püfölik a padokat, a melyből pokoli láрма keletkezik, a melyben majd megsüketül a hallgatóság. És ez a minden képzeletet felül haladó

láрма az osztrák képviselő-házban teljes egy óra hosszát tart.

Réggel azután megkezdődött a szavazás, a melynek folyama alatt az elnök Jendrezievicz indítványa fölött nem rendeli el a névszerinti szavazást, hanem intésére feláll a jobboldal s az elnök kijelenti, hogy a javaslatot a ház elfogadta. Ez erőszakra a Schönerer pártiak még az éjjeli jelenetknél is nagyobb botrányokat provokáltak.

Ime a képe annak az éjjeli ülésnek, a melyen Ausztriában sikerült első olvasásban elfogadtatni a provizoriumra vonatkozó törvényjavaslatot.

Hogy az ilyen sikerből minő haszna lesz Badeninek, azt senki sem sejtí, mert az erőszak még jobban felkorbácsolta szenvedélyeket s így a javaslatnak második olvasásában leendő vitájában az obstrukció még a mainál is nagyobb ellentállást fog kifejteni és a botrány is fog növekedni Ausztria szégyenére s a monarchia kimondhatatlan kárára.

Mondják, hogy Badeni nem várja be a viharokat, hanem visszalép. Visszalépésének azonban aligha lesz valanő kiváló jelentősége a helyzet változásában, mert utódja is tehetetlenül fog állani az obstrukcióval szemben, a miz a nyelvrendeletet vissza nem vonja. ezzel pedig a csehek szövetségét veszítené el, s azok részéről még erősebb támadásoknak volna kitéve. És mi magyarok néma rezignációval

Vis inertiae.

Irta: Czöbel Minka.

Két oldalt zöld-vetéses széles tábla,
A buza már fésűs kalászát hánnya,
Napfényben őrlik az egész vidék.
Ezer sugárral ömlik szerzte szét
A reszkető aranyporos meleg.
Duzzadnak, nőnek a kalászszemek.
Keskény töltésen, széles földeken
A gyorsvonat rohog nagyhirtelen;
Az életből, mit magával ragad,
Viszi, röpíti, mint a gondolat.
A harmadosztály egyik ablakán
Kínéz egy csinos, szöke túléány,
Mellelte egy sötét barnára égeit
Napfényes arc — honvéd fiú. — Mi véget
Van ő most itt? A piruló leány
Ki térdén ül s nevet, az tudja tán?
Egy más szakasz légy-bársony támlányára
Egy nő-alak dől vissza, néma gyászba!
Leomló fityol gyógykakap felett,
A halvány arcban fáradt, bús szemek.
Két vékony férfi ül még szembe véle,
Halkabbra tompul harsány hangjuk éle.
Közömbös tárgyakról gyorsan beszélnek,
Túlán a néma csönd zajától félnek.
Öntudatos nagy széles alakok
Fedik a mellékosztályablakot,
Közöttük még halványan, szintelen
Néhány alak. Az életküzdőelem
Megtörte őket, szívüket kiszedte,
Lejük szövetjét hamuvá égette.

Megy a vonat, nagy mozdonya ragadja,
Száguld vele az élet egy darabja.
Keretéből kivéve, összehánnya,
Rohan az ismeretlen pusztaságba.
Csak egy pont van, mely nyugton megpihen
E lázas surranásnak röpiben:
Podgyász-szakaszban hosszú deszka-láda:
Halott leány nyugalmas úti-ágya.

Koporsó van a deszkákon belül,
Fehér vánkos benn, üveglap felül,
A deszka rése közt besiklanak
Hosszúra font fényes napsugarak,
Körül szövök a deszka sárgás szálát,
Félig meghervadt koszorúk virágát.
A koporsóról lesiklott a földre
Egy cyprusfűzér. Kékes süri zöldje
A podgyászos-kocsin ropít át
Elfönnnyadás mély, fanyar illatát.
Homályos a kocsit, csak a sugár,
Mely fenn az ajtónyíláson beszáll,
Reszket, hullámzik virágok felett,
Egy inda szála lassan integet.
Ott hajladoz egy hervadt rózsaszág.

Megy a vonat, rohog, repül tovább.
Két oldalt elmaradva, visszakésvé
A búzaföldek hullámzó vetése.
Most házak mellett siklik a vonat,
Özönlenek a déli sugarak
Világító, meszelt fehér falakra,
A fény úgy ömlik vissza a vonatra.
Nehéz körvonalat az égre vetve
Egy szélmalom itt öröl, önfeledve.
Kisértetes négyes vitorla-karja

A léget fényt egyhangúan kavargja.
Ugy ömlik szét a sugaras meleg
Vetések, házak, szélmalomok felett.

De a lány csukott, merev szemén
Át nem hatol a forró déli fény.
Nyomul mindinkább viaszos keze
Lélegzetvesztett jég-mellére le.
Egy éles fűty — zúg a vonat megint
Tovább rohog — a koporsó meging.
S a benn zárt mozdulatlan nyugalom
Repül, rohan örült, gyors szárnyakom.
És itt a fényes tiszta napvilágban
Egy nagy, nehéz, merev, sötétlő árny van.

A diagnózis.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárczája. —

Irta: Németh Ödön. (5)

Zsolna sokáig nem telett a barát kérdése mintha nem is hallotta volna azt. A karmelita látta arcán, hogy valami kellemetlen gondlattal küzd s azért várt türelmemmel, míg rendezte agyában a gondolatokat.

— Nem vonhatom kétségbe szavának igazságát — szólalt meg végre Zsolna. — Emberi eszünkkel képtelenek vagyunk fölfogni Istent, de létezését el kell ismernünk. Helyesen mondotta, van Isten! De ha ezt elfogadom és hiszem is, mit ér az énnekem? Mennyiben járul ez hozzá, hogy megkönnyítse az élet küzdelmet s enyhítse szenvedésemet?

— Ön sokkal szerencsésebb mintsem

Mai lapunk 8 oldal.

várjuk az ausztriai helyzet tisztulását. Parlamentünk tehetetlenül, télen áll, nem tudva mihez kezdjen, mit hoz a legközelebbi jövő.

— Püspöki konferencia van ma az az autonomia ügyében Vassary Kolos bíbornok hercegprímás és esztergomi érsek elnöklése alatt Budavárában. Az ország méltán tekint nagy várakozással a történeti nevezetességű püspöki értekezlet elé, mert attól várja mindenki az egyház és a haza, a pápa onnan legeslegfőbbül itélkezve, az apostoli király, a kormány még az egyház ellenségei is, főleg pedig az igaz hívek, kik az egyház életét élik, a tájékoztató nagy szót, illetve tettet az iránt, hogy ebben a nagy ügyben, mely már félszázad óta foglalkoztatja legjobbjaink elméjét és szívét, mi lehet, mi lesz és minek kell lennie.

— A néppárt. A néppárt a parlamentben eddig elfoglalt helyével nem volt megelégedve és sérelmet látott abban, hogy a párt eddig a nemzeti és Ugron-párt közötti rész mögött volt kénytelen meghúzódni, s megkeresést intézett a ház elnökségéhez, melyben a párt részére új helyek kijelölését kérte. A képviselőház pártjainak elnökségei tegnapelőtt tartottak ez ügyben értekezletet, melyben a néppárt részére a Kossuth-párt mögött levő négy utolsó padosort jelölték ki. Az új hely elfoglalásához még a ház határozata szükséges. — Itt említtük meg egyuttal azt is, hogy a néppárt klubhelyisége november 1-je óta József-utca 10. sz. I. emeletén van.

— Az alsólendvai mandátum. A képviselőház nyolczadik bíráló bizottsága tegnapelőtt vette folytatólag tárgyalás alá a Marsovszky Endre, Zalamegye alsólendvai kerületben megválasztott képviselőnek kérvényével megtámadott választása ügyét. A kérvényezők képviselőjében Nagy Dező ügyvéd, a választás védőjeként Semadam Sándor ügyvéd jelent meg. Elnök bejelentette, hogy a választás másik védője, Hajdú Károly visszalépett. Bejelentette továbbá az elnök, hogy a Zsupanez György és társai igaztási bünygyére vonatkozó iratokat a nagykanizsai törvényszék bekérve, ő azokat beküldte s ennél fogva azok nincsenek a vizsgálati iratok közt. A bizottság a tárgyalást az iratok visszaérkezéseig elhalasztotta.

Krencz Ignác.

A királyi kinevezés iránt, mely a fehérvári és káptalanban félfelvezelő nyugalomra tért fáradt erőt újjal volt pótolandó, még alig mutatkozott valaha nagyobb érdeklődés, mint a jelen körülmények között. Ugy papi, mint világi körökben egyenlő kíváncsisággal várták, hogy Castor és Pollux, kiket a szerencse rövid időre elválasztott, a szerencse kedvezéséből ismét összekerülnek-e?

Az apostoli királynak f. é. október hó 22-éről kelt kézírata e kíváncsiságot kedvezően elégítette ki, mert Szuboric és Krencz urak, kik egynegyed századot együtt éltek át, mint elváthatlan jó testvérek a papnevelés terén Istennek szentelve férfi koruk java munkáját, a káptalanban is egymás mellé jutottak immár, hogy nem annyira a méltán kiérdemelt nyugalomra hajtsák fejüket, mint inkább, hogy bőségesebb alkalommal rendelkezzenek nemes szivük jó tulajdonait vetélykedve ragyogtatni, s gazdag tapasztalataikkal fontos ügyekben Egyháznak szolgálni.

Nem mythológiai ikertestvérek ők, hanem csillagpár, mely jótékony világosságot áraszt maga körül keltében nyugtában. Igen a jó példa világosságában ragyogtak mindenkor. És ez az, mely érthetővé teszi azt az őszinte tiszteletet, mellyel nevüket mindenütt megemlegetik. — Még a néhai Hári János is, ez a nagy kritikus, ki árgus szemével még a káknán is megtalálta a csomót, az uborka szezonban rájuk vetvén tekintetét csak pontosságukat fessegethette, mellyel a láthatáron, az az a hosszú sétatéren megszoktak jelenni. A pontosság pedig nem ördögség, sőt nem is rossz tulajdonság. Ezt még az égetvárosiak is kénytelenek bevallani: mert Krencz kanonok szerint (vele akarunk most tulajdonképpen foglalkozni) a Széchenyi-utca másikján a kálomista torony órája szerint igazítják életök sorát, hanem oda néznek a sétatérre s azonnal kiadják az ódrét: „Zsófi etesd meg a malaczkokat,

mert már jön a Szuboric nagyságos ur”. Ezt persze oly természetességgel tudja előadni, mintha saját füleivel hallotta volna. Kedélyvilága pártatlan, ártalmatlan humorra még a sötét melancholiát is mosolygó rózsává varázsolja. Ha valamit kifogásolunk benne, akkor ez az, hogy nagyon véka alá rejti e kedves tulajdonát, pedig ez őt képes lenne a társadalmi körök mágnesévé avatni.

Hogy mennyire rendelkezik a társadalmi körökben annyira kívánatos találékonysággal és tapintattal, nem egyszer tapasztaltuk a katolikus körökben. Egy alkalommal az egyik felolvasó a pálinka ivás retentő következményeit nagyon erős színekkel esetezte. Krencz kanonok ur, mint a körök elnöke, nehogy a hallgatóság esetleg czélzásnak, vagy rossz néven vegye, úgy vette élet a dolognak, hogy a felolvasás után kijelenti: A tisztelendő ur nem fehérvári ám, hanem vidéki. Ő azt hiszi, hogy itt is úgy van, mint faluhelyen, pedig csalódik, mert a fehérvári ember ha szomjazik, hát akkor már inkább egy kis borókat iszik.

Tanitványai, kiknek egy-egy képviselőjével csaknem minden plebánián találkozunk, még mindig felejthetetlen jó emlékekben tartják kedves jó Nácsi bácsijukat. Suttymban így cimezegették őt egymás között. Tantárgyát nagy passzióval adta elő mindenkor s lehetőleg minden oldalról törekedett a dogmatikai igazságokat megvilágítani. Ezt éppen ők határozottan állítják.

Kitartó ambícióval tanulta egy német nyelvet akkor, mikor legelső állomására Budakeszre került. Örökméltakozói bizonyára előtte az a Mindenszentek napja, midőn alig négy napi otltéle után azon a nyelven kellett a hívekhez szólania, melyen tulajdonképpen a keresztvetést sem ismerte. És mert tudott Istenért buzdulni, fáradni, annyira vitte 3 évi működése alatt, hogy ha meglátszik is németségén a budakeszi iskola hatása, minden körülmények között megállja helyét német tudományával. Budakesz és Etyek már két ízben szerencséjének tartotta

gondoltam volna — válaszolta szomorúan a barát. — Vigasztalásul csak azt mondhatom, hogy az élet küzdelme és szenvedése közben örökösön álljon előtte az tudat, hogy ha jól élt, elnyeri a jósnak jutalmát, s kárpótlást nyer szenvedéseierért a másvilágon.

— A másvilágon? — kiáltott föl keserű kacajjal Zsolna. — A másvilágon? Hát mi biztosít engem, hogy nem semmisít meg Isten engem is, éppen úgy mint a hogyan kipusztulnak az állatok és növények? Miért legyek én, az ember kiváltságos a fölnek? Mi nyujtson reményt nekem, hogy nem semmisülök meg véglegesen környezetemmel együtt?

— Lelke és annak halhatatlansága — válaszolta komolyan a karmelita.

— A lelke? Hol van a lelke? Hiszen ez egy üres kifejezés, melyet az életműködésbe bele magyaráznak erőszakosan. Látam az embert élve egészen egészen, s láttam betegem. Voltam szültestnél, lestem a halálba való átmenetet, s láttam az embert a boncaszaton. Behatoltam szervezetének rejtekébe; kikutattam az agy tekeréseket; megvizsgáltam a szívet; a véredény hálózatát, az idegzállakat s éppen így elkutattam a többi szerveket is, de hiába! Tanultam a bonczatnából sokat, megértettem az emberi élet minden fázisát, találtam kutatásom közben rendszert és kóralak okozta rendszertelenséget; láttam az emberi testben sokat, de nem láttam sehol sem a lelket.

A barát nyugodtan hallgatta végig Zsolna heves kitérését, a ki beszéde közben figyelte arcát, de nem látott azon semmit abból a meglepetésből, a melyet várt.

— Nem látta a halotban, mert abban nincs lélek! — válaszolta csendesen a karmelita. —

Nem látta az élőben — s ez önnek elég volt arra, hogy a lélek létezésében kételkedjék. Hát a levegőt látja-e? Nem! És ha azt mondanák önnek, hogy nincs, mégis kacagná a tudatlanságot. Hát a villanyt látja-e? Nem! És azért nem kételkedik benne, hogy van. Nem kételkedik, mert látja erejének nyilvánulását. Hát a lélek nyilvánulását nem látja-e? Fájdalmat, örömet nem érzett soha? — szeretetet sem? Hát ezeknek megtalálta-e nyomát a boncaszaton? Nem, ezeket sem találta fel, de azért nem tagadja, hogy a boncaszaton kiterített hulla, míg élet volt benne, tudott örülni és szenvedni. — Kereste az emberi lelket a boncaszaton és nem találta. Következtetés tehát az, hogy nem létezik! — Ám vágja el a villanyáramot összekötő sodronyt, aztán keresse a villanyerőt, a mely egyszerre megszűnt nyilvánulni. Rombolja szét a villám gépnek minden részét; kutasson fel benne minden tücceset s mutassa meg nékem, hol van vagy hol volt a villany? Nem fogja megtalálni, de azért mondhatja-e, hogy villanyerő nincs, — pedig ezt sem látja, ezt sem érti magyarázni ezt sem tudja. Miért helyezkedik tehát különleges álláspontra a lélekkel szemben, a melyet önmagában is éreznie kell.

— És ha elfogadnám a lélek létezését, mi biztosít azzal a föltevessel szemben, hogy ennek a léleknek is csak az élő testben van élete s megsemmisül magával a testtel?

— A természetnek egyik törvénye, hogy minden létező állaga, hasonló azon álaghoz, a mellyel táplálkozik. A lélek az igazságból táplálkozik, tehát halhatatlan elemből, s így szükségképp maga is halhatatlan kell hogy legyen. Önmagától is rá kellene jönnie arra,

hogy a lélek a testtől különböző való. A lélek szellemi, a test anyagi. A lélek egységes s így nem bontható föl részekre mint az anyag. A halál nem egyéb mint feloszlás, a testnek állító részeire való felbomlása. A lélek nem áll részekből, tehát nem is bomolhat részekre. Meg sem semmisülhet, miután törvény az is, hogy a természetben semmi sem válik semmivé.

A karmelita elhallgatott egy kis időre, aztán közelebb lépvé Zsolnához, felemelt hangon folytatta.

— És nem vette ön észre, hogy a halhatatlan lélek tudata, a jövő élet reménye, az egész világrend fenntartó alapja? Am vegye el az emberiségtől a halhatatlanság tudatát és fel fog bomolni a társadalmi rend, s mig ma az egész emberiség teljes erejéből a nemesedést s a tökéletesedést szolgálja, holnap a pillanatnyi élvezetek hajhászatába fog merülni s romba dönti a legrövidebb idő alatt mindazt, a mit az emberiség évezredek fáradságával épített. És a mikor az életben bennünket minden a halálra, a megsemmisülésre emlékeztet, hogyan gyökerezhetett meg az egész emberiség öntudatában a halhatatlanság tudata, a melyet környezetünkben nem támogat semmi? Emberi találmánynak hiszi ezt? Hiszen akkor a halhatatlanság eszméjének feltalálója bölcsesebb lenne Istennél, mert megjavította volna az emberiségre vonatkozó intézkedését, s egy hazugsággal biztosította az emberiség fennmaradását, fejlődését és nemesedését. De az Istenről alkotott fogalom, a melynek igazságát az előbb elismertem, maga kizárja a lélek megsemmisülését. Isten bölcsesége, igazságossága, jósága nem tűrheti, hogy életünk pusztá töredék maradjon, melyben

volna, ha plébániájukat kéri. Jótékonyágát, melyet szeretett titokban gyakorolni, a jó Isten ismeri és megjutalmazza. Gyakorlatlan kézzel nem merjük töllebbenteni. Életrajzi adatait következőkben foglaljuk össze:

Született 1843. április 26. Sz.-fejérvárott, ugyanitt végezte iskoláit a teológiával együtt. A boldog emlékü Farkas Imre szentelte fel papnak 1865. Mint ujmisés Budakeszre került kápláni minőségben két és fél, adminisztrátori minőségben fél évet töltött itt. Káplánkodott ezután még Etyeeken, Ráczevén. 1870. Fehérvárra került mint káptalani karkáplán és hitésznök. Következő évben a városi elemi és realiskolák hitoktatója és egyúttal a papnővendékek lelkiigazgatója lett. 1873. a papnevelde aligazgatója és a dpgmatika tanára. 1876-ban pedig a plébánosokat vizsgáló bizottság tagja. Áldásos buzgó működésének jutalmul püspöki atyja öt terjeszté fel [L. helyre Ó felségének az üresedésbe jutott ifjabb mester-kanonoki stallumba történő kinevezésére. Ad multos annos!

Titokzatos halál.

Még talán emlékeznek olvasóink arra, hogy ez év október 20-án a „Fejermegyei Napló“-ban egy kisebb rendőri hír jelent meg „A bravur áldozata“ czim alatt, a mely szószerint a következőket tartalmazta:

„Aschenbrenner József budai-uti lakos tegnap az Endress-féle vendéglőben idogált, midőn meghallotta, hogy a vendéglős az akkor érkezett boros hordókat a pinczébe ereszté le. Tisztán pászsióból ő is kiment az udvarra és segítette hordókat a leeresztetni. Midőn az egyik nagyobb hordót bravurából egyedül akarta a pinczébe bocsátani, a nagy megerőltetéstől belső elvérzés állt be s pár óra alatt meghalt. A boncolás délután 3 órakor volt.“

Ehhez a hírhez csak annyit teszünk még hozzá, hogy ez mindenképpen megegyez tudósítónknak a rendőrségtől szerzett információival, a melynek alapján lett ez a hír megírva. Annál nagyobb meglepetéssel értesülünk

most, hogy dr. Saára Gyula székesfejérvári ügyvéd özv. Aschenbrenner Józsefné nevében a helybeli kir. ügyészséghez feljelentést adott be, a mely feljelentésben a büntügyi vizsgálat elrendelését kéri, miután az a gyanuja, hogy férje mások gondatlan könnyelműségének vagy rosszindulatának áldozata s hogy férje halála, a rendőrorvosi bonczjegyzőkönnyvel ellentétben, nem belső elvérzés, hanem *fulladás és agyráskódás* folytán következett be.

Aschenbrenner Józsefné a kir. ügyészséghez (nov. 3-án) benyújtott feljelentésében a következőket adja elő: Férje folyó évi okt. 19-én kedden délután 4 órakor hazuról eltávozott azon kijelentéssel hogy a városi r. kapitányi hivatalba megy, hol Madler József ellen van ügye. Miután a kapitányságnál dolgát végezte fél 5 órakor távozott. A mint a városház kapuját elhagyta Fekete Imre és Ács Ferenc székesfejérvári lakosokt pillantotta meg, a kik bort szállítottak Enderss Sándor helybeli vendég-lőshöz. Fekete Imre meg szólította Aschenbrennert, hogy jöjjön és segítse a bort leeresztetni a pinczébe. Aschenbrenner felment Enderssékhez és a hordók leeresztésénél segítkezett. Miután a pinczében rendben voltak, az ivószobában még néhány pohár bort ivott. Később Enderss Sándor állítása szerint az asztalra dőlve elaludt.

Este fél 7 órakor Fekete Imre és Ács Ferenc távozni akartak s Enderss is a szobájába akart vonulni, tehát kérte őket, hogy az alvó Aschenbrennert is vigyék magukkal. Aschenbrenner azonban nem akart távozni. Ács és Fekete Aschenbrennert *ütásnak* vélvén *úrván megragadták, az utcára hurczolták és Enderss tanúsága szerint a kocsrá földobták és elhajtattak* vele.

Felesége nem tudván megmagyarázni ura hosszas távollétét, reggel fél 5 órakor keresésére indult. A Falambos-féle háznál találkozott Pajor hajduval, ki újságolta neki, hogy férje Ács Ferenc széchenyi-utcai lakos udvarán a kocsin meghalt.

Aschenbrenner Józsefné, mivel gondat-

lanságból eredő büntetendő cselekmény fenforgását véli, kéri a büntügyi vizsgálat elrendelését, és mivel a halál oka szerinte valószínűleg fulladás és agyráskódás, esetleg a holttest exhumálását.

Ez a feljelentés önkénytelenül is eszünkbe juttatja, hogy Aschenbrenner boncolásánál is ugyancsak az a szerencsétlen kerületi orvos Trummer Gyula dr. végezte a boncolást, a ki olyan szomorú szerepet játszott az Antal-féle ügyben. Még emlékében él a közönségnek bizonyosan ez az ügy s így a részleteket mellőzzük, csak annyit említnék fel, hogy akkor is megállapította Trummer dr. az öngyilkosságot s eltemették az áldozatot annélkül, hogy a kir. ügyészséget értesítették volna. Később exhumálták a holttestet és egy komplikált büntügyi vizsgálat indult meg, a melyet a kir. Curia azzal az indokolással szüntett be, hogy a rendőrorvosi vizsgálat hiányossága miatt a tényállás már ki nem deríthető.

A felsőbbirósági ítélet beérkezése után Ujházy Sándor kir. ügyész fegyelmi vizsgálatot kért dr. Trummer Gyula ellen, de a közigazgatási bizottság a fegyelmi vizsgálatot nem rendelte el s hogy mily helytelen volt a közigazgatási bizottság ez elnézése, mi sem igazolja jobban, mint a most felszínre került Aschenbrenner-ügy, a melynek körülményei egészen hasonlatosak az Antal-féle üggyhöz.

Mindenesetre itt volna az ideje, hogy Trummer dral szemben erőlyesen lépjenek fel, a ki ellen a szegény betegek nem győznek eleget panaszkodni gorombasága miatt s azért, hogy a receptet nem írja meg addig, míg az ő orvosi díját nem fizetik ki. — Talán nem ilyen magatartásért húzza a kerületi orvosi fizetést.

Az Aschenbrenner ügy további fejleményeiről különben részletesen fogjuk értesíteni közönségünket.

se cselekedetünk jutalmát, se törekvéseink teljességét el ne érheszik. De magának az erkölcsi törvénynek, melyeknek érvényessége fölöttén, nem volna értelme, ha nem járna az igazság eszméjével. Ez pedig megköveteli, hogy a földi élet diszharmoniai, milyenek a jutalom nélkül maradt erény, a megtorlatlanul hagyott bűn a tulvilági életben kiegyenlítessenek. De tovább megyek! Hallott ön már bizonyosan a lélekidezésről, a melyet újban spiritizmus név alatt üznek. Bizonyosan kacagta a könnyen hívőket, a nélkül, hogy annak valóságáról meggyőződni igyekezett volna. A lélekidezés pedig a legrégebb idők óta napjai-kig, minden korban fentartotta magát s már Mózes halálbüntetés terhe alatt tiltja a lélekidezést, a mely szigoru törvény eléggé bizonyítja, hogy a zsidóknál mennyire el volt terjedve. Ma pedig már megszámálhatlan a spirítizták száma, a kiket meg kell különböztetni a szedelgőktől. Az egyházi férfiak állítása szerint a lélekidezés alkalmával a gonosz szellemek incelkednek az emberekkel. De ha vannak rossz szellemek, ez szükségképp föltételezi a jó szellemek létezését is, szóval szellemvilágot, a melyben az elhunytak lelkei élnek. Vesse el tehát a kételkedést s ne kívánjon lelkének halhatatlanságára több bizonyítékot, mint a mennyi körülveszi. Isten gondoskodott, hogy lelkünkbe oltsa a hitet, tőlünk függ, hogy a szerint éljünk. Ne kívánja azt hogy mint látható bizonyosság álljon minden előtte, mert akkor nem volna érdem Isten parancsai szerint élni, nem volna értéke az erénynek, — mert nem lenne oly gyöngye senki, hogy a tulvilági élet boldogságát feláldozza, a szűkforlások közé szorított földi élet örömeiért.

— Igen! — kiállított fel Zsolna, — de hol-

van megírva az, hogy miképpen akarja Isten, hogy éljünk?

— A tiz parancsolatban! — válaszolta egy kissé szigorúan a barát. — Ön ugyan nem hisz az isteni kinyilatkoztatásokban, de ha e parancsokkal megismerkedik, azok célját felfogja, ugy esze is megfogja győzni azoknak isteni származásától, mivel emberi ész nem foglalhatta volna mindazt oly röviden össze, a mi a társadalmi rend fenállását, az emberiség nemesedését és fejlődését biztosíthatja. Eljen vallásos hittel, vallásos erkölccsel s akkor nemcsak a jövő élet boldogságát készíti elő, de már itt a földön is biztosíthatja lelkének nyugalmát.

Zsolna gunyosan elnevette magát s keserű szemrehányással vágta oda a kármelitának:

— Végre hát önből is csak pap lett, a ki templomot prédikál!

A kármelita büszkén emelte fel fejét, egy pillanatra a megsértett önértzet csillant meg szemében, de aztán arca vissza nyerte szelid nyugalmát.

— Pap vagyok, s pap voltam egész beszédünk folyama alatt. Hogy nem igyekeztem önt a kinyilatkoztatásokkal s egyházunk valóságos felfogásával meggyőzni, az csak onnan van, mert tudtam, hogy azt ön ugy sem értené meg. Igyekeztem felkutatni az ön gondolkodását, hogy ott égessek fel mindent, ami önre veszedelmes. Hogy valaki vallásunk nagy áldásában, s annak felemelő voltában részesülhesen, annak első sorban is hinnie kell. Ön pedig sajnos ettől még távol van.

— Nem akartam megsérteni — mondotta Zsolna az őszinte megbánás hangján, — de

sokkal kevesebb alapot nyertem a vallásos érzéshez a nevelésben és sokkal jobban eltávolodtam a hittől, semhogy ily rövid idő alatt e megdönthetlen igazságok átjárhatnák lelkeket. Azután eszembe jutott az is, hogy látunk embereket, a kik buzgón járnak a templomba, vallásos kötelmeiknek rendesen eleget tesznek és mikor kijönnek a templomból nyugodtan követik el a gonoszságot. Az ilyen példák jogosan támasztanak kételyt a vallásosság őszintesége iránt.

— Mikor én önnek azt a tanácsot adtam, hogy éljen vallásos hittel, — mondotta a kármelita, — korántsem értettem alatta az olyan életet, a melyet példa gyanánt ön felemlített. Amint élhet valaki vallásos hittel anélkül, hogy mindennap a templomban volna, éppen ugy nem bizonyítja a vallásos hitet az, hogy valaki mindennap a templomba jár. A vallásos érzésnek első feltétele, hogy őszinte és igaz legyen. Ennek az érzésnek be kell töltenie a lelket, átkell járnia minden gondolatot és érzést. Isten előtt csak így bir értékkel s áldás csak így lehet az illetőre. Jól tudom vannak sokan, kik bünik tudatában talán, hogy megtevesszék az embereket, talán mert Istent is megcsalni remélik, a külsőségeknek eleget tesznek, a nélkül, hogy lelkükben a vallásos érzésnek csak egy gyöngye hajtása is életre kelt volna. Vannak olyanok is, a kik abban a véleményben vannak, hogy talán van Isten, talán nincs; a kik nem bizonyosak lesz-e tulvilági élet vagy sem, s hogy magukat a jövő minden eshetőségével szemben biztosítsák, buzgón járnak a templomba, imádkoznak, nagyobb bünt sem követnek el, — pusztán félelemből. Természetesen azonban, hogy ez a hit sem nyújt megnyugvást.

HIREK.

— Személyi hír. Dr. Major Ferencz székesfejevári volt tisztai főorvosa, jelenleg a szombathelyi kerület képviselője, e hó első napjaiban végleg elköltözött Székesfejevárról. Lakását Budapestre, VIII. ker. József-utca 10. szám alá helyezte át, a hol már is nagy fővárosi orvosi praxist folytatni fogja.

— József Ágost főherczeg Mármarosban. Mármaros-Szigetről táviratozzák, hogy József Ágost főherczeg nejével tegnap reggel 10 órakor odaérkezett s onnan a kuzi vadászkatélya utazott. Ma a lonkai és kabolapolyánai erdőségeken medve vadászat van.

— Kinevezések a káptalannál. Már mult lapunkban megemlékeztünk, hogy Benedek Ferencz halálával megüresedett székesfejevári kanonoki állás betöltött s új kanonoknak Krents Ignácz papneveldei aligazgató nevezett ki. Benedek Ferencz halála egyuttal fokozatos előléptetést is hozta magával miért is a királyi kézirat a fokozatos előléptetést is tartalmazza. A királyi kézirat szövege a következő: Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterium előterjesztésére a székesfejevári székeskáptalanban Károly János éneklő-kanonoknak az olvasó kanonokságra, Huszár Károly örkanonoknak az éneklő kanonokságra, Kuti Márton székesegyházi főesperesnek az örkanonokságra, Komáromy Károly budai főesperesnek a székesegyházi főesperességre, Mayer Károly idősb mester-kanonoknak a budai főesperességre és Szuborics Jenő ifjabb mester-kanonoknak az idősb mester-kanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az eként üresedésbe jövő ifjabb mester-kanonoki állást Krents Ignácz papneveldei aligazgatónak adományozom, Keifler János acsai alesperes-plébánost pedig ugyan ezen székeskáptalan tisztületbeli kanonokjává kinevezem. Kelt Budapestben, 1897. évi október hó 22-én Ferencz József, s. k. Dr. Wlassics Gyula s. k.

A hitet nem csak mutatni, nem csak mondani, hanem mindennek felett hinni kell! — A ki öszintén hisz, vallásos meggyőződéssel hisz, az nem csak nem fog soha egy pillanatra sem letérni az igaz utról, de önmagában, vallásos hitében kimondhatatlan támaszt nyer az élet minden csapásával szemben. Ha a hit a szív mélyén fakadt, akkor minden csapást azzal a szelid megnyugvással veszi, mint a bibliai Jób, és vigasztalást találunk vallásos érzésünkben minden szenvedéssel szemben. — Mikor azt tanácsoltam önék, hogy vallásos hittel éljen, akkor csak így érttettem azt.

Zsolna összefonta mellén karjait s úgy sétált a szobában izgatottan, türelmetlenül. Hallotta a hívő léleknek magával ragadó megnyilatkozását. De érezte, hogy az ő lelkivilága olyan távol áll a karmelitától, hogy ha megérti is szavainak igazságát, azt átérzeni nem tudja. Szerette volna föltárni szenvedését, küzeledő elpusztulását, de tudta, hogy a most hallottak után az életet nem szabad tulságos nagy értékűnek tekintenie. Kíváncsisága mégis felvetett vele egy kérdést:

— És ön mindig úgy élt, úgy érzett, hogy hogyan gondolkodik s miképpen azt én előttem kifejezte?

— Ember vagyok én is — felelte alázatos szelidséggel a karmelita. — Az emberi gyöngeges engem is vétkessé tesz. De az a környezet, melyben élek, a zárda néma csendje s vallásos kötelmeimnek gyakorlata kiemel a világi bűnök hullámai közül. A mi életünk lemondás a világ gyönyöreiről, és e lemondásban nyugalom és béke van. Életünk lefolyása szenvedély és izgalom nélkül a jövő élet reményének előkészítésében telik el. A világ vásári lármája

— A pécsi püspök installációja Pécsről írják: A napokban ujonnan kinevezett pécsi püspököt, Hettyei Sámuel Vasary Kolos herczegprimás karácsony ünnepén személyesen fogja felszentelni, a püspök kívánsága szerint a pécsi várbeli templomban. A püspök hivatalba való iktatása közvetlen utána következik s Hettyei már januárban át is veszi a püspökség ügyeinek vezetését. Abból az alkalomból, hogy most a pécsi püspökséget betöltötték, a következő kimutatást közlik a püspökség uradalmairól: A birtok kiterjedése 26550 katasztrális hold, miből 5392 hold szántóföld, 86 kert, 829 rét, 53 szőlő, 3226 legelő, 12682 erdő, 4279 hold terméketlen. Tiszta jövedelem jó évben több, mint másfélszáz ezer forint.

— A panonhalmi Asztrik-szobor. Az ezredévi panonhalmi Asztrik-szobrot most állították föl Pannonhalmán a kolostor nagy nyílt udvarán. A szobor a völgy felé fordulva pompás granitkőtalpazaton áll, a mely teljesen érvényesíti a szobor szépségét. A szobor fölállításánál jelen volt készítője, Jankovich Gyula a jeles fiatal szobrászt a szerzet tagjai elhalmozták gratulációkkal a kitünően sikerült szoborrért. A szobrot ebben a hónapban leplezik le egész csöndben.

— A nagy idők emlékei A kolozsvári országos történelmi ereklye muzeum igen érdekes tervet valósit meg, hogy a szabadságharc emlékeinek birtokába jusson. Fölvívást bocsátott ki az összes városokhoz, községekhez, melyben fölkéri őket, hogy a területükön vagy környékükben pihenő szabadságharczosok nyugalomhelyét tudassák, a nagy idők elhunyt tanuinak életéről és különösen a szabadságharcban való szereplésükről pedig szerezzenek meg lehetőleg minden adatot. Történetírók, lelkészek, meg az elhunyt rokonai bizonyára sok érdekes momentumot tudnak, melyek méltók arra, hogy a magyar nemzet történetének lapjain följegyezék őket.

— Postai megbízások. Ismételtelen előfordult, hogy a közönség Bulgáriába s más oly országokba szóló postai megbízásokat tartalmazó ajánlott leveleket adott fel, mely országokkal postai megbízások nem válthatók. A külföldi postahivatalok az ily megbízásokat nem teljesítik, hanem a beváltandó okmányokat a felvevő postahivatalokhoz vissza küldik, mi által az ügy késedelmet és az érdekeltek félek esetleg kárt is szenvednek, a postai hivatal

most tájékoztatás közli Európa azon országainak névsorát, hová ez idő szerint még postán megbízások nem küldhetők, Ezek: Bulgária, Dánia, Görögország, Nagy Brittanica, Oroszország, Portugália, Spanyolország és Szerbiába.

— Szerencsétlen ugrás. Mult hó 31-én délután Maqics Ignác vasuti alkalmazott a mint a helybeli állomás raktáránál levő rakodó emelvényről a földre ugrott a sürgönydrót elszigetelésére szolgáló porcellán cserépen megcsúszott s bal lábát térdén alul eltörte. Beszállították a megyei közkórházba.

— Segédjegyzővé választották e hó 3-án Gárdonyban Nagy Sándor vöröserényi lakos okl. segédjegyzőt. A választáson, melyen Kálmán Vincze főszolgabíró elnökölt, a tagok mindnyájan Nagy Sándor mellett szavaztak.

— Az aggintézet kertje. Az aggintézetnek a városi kórház mellett levő kertjére kitűzött árlejtést október 31-én ejtették meg s az új bérlet Fekete József városi bizottsági tag lett, a ki a bérletet évi 30 frtert szerezte meg.

— Hivtelen halál. Bence István berhidai illetőségű vasuti munkás kedden este a helybeli indóház éjszakai részén levő kocsiszatógatók szobájában az ágyon végignyujtózkodva pipázgatott és Bank András kocsiszatógatóval beszélgetett. Egyszer csak, úgy 6 óra tájt, Bence nem felelt a hozzá intézett kérdésekre, kiesett szájából a pipa s lármát hörgött. Bank András rosszat sejtve, felugrott s lámpást gyújtva Bence ágyához sietett. Az még egyet hörgött és meghalt. Dr. Trummer Gyula ker. orvos még az nap este megjelent a helyszínen, megvizsgálta Bence István holttestét s agyszélhűdést konstataált.

— Ismeretlen tettesek. Pár nap óta valóban bőkezűséggel látja el a rendőrség aktáin a kisebb, nagyobb tolvaj és betörő speczieket az ismeretlen tettes, sajnos, nagyon is ismerős epitheton ornnaszával. Az „ismeretlen tettesek“ egy időben a sóstó nádasra melől támadtak az utasokra, most a csikvári sorompó előtt várják a jól megrakott kocsikat, pakróczokat s drága árucikkeket egyforma könnyűséggel emelnek ki a koci belsejéből. E hó 3-án éjjel Budai Gáspár zámosy-utczai vámostól a vámbház hátsó

távol állt tőlünk, mi nem a manák, hanem a holnapnak élünk. Nyugalom és béke van ott benn, akkor is, midőn önöket a változó időknek s a mulandó életnek harcza köti le. Kicsinyes érdekeiknek harcza nem hatol be a zárda falain s az emberi szenvedélyek hullámai megtörnek a hiúság megvetését jelző durva szerzetesi öltönyünkön. Az emberek ha látják leborotvált fejemet, meztelen lábaimat, szegényes ruházatomat; ha látnak, a mint alamsznát keregetve járok házról házra, mint a koldusok, szánalmat éreznek irántam. És számom én is öket az élet hiu örömeiért harcolókat, a kiknek fogalmuk sincs a lélek nemes nyugalomáról, s így nem tudják értékét mérlegelni a tiszta öntudatnak, a mely az élet bármely pillanatában elmondhatja: „Ugy éltem, a hogyan élnem kellett“.

— Igen, igen! — szólott közbe izgatottan Zsolna, — önök a jobbik részt választották. Önök sokat, mindent remélhetnek a tulvilágtól, de mit remélhetünk mi?

— Minden életkörülmény között lehet Isten parancsai szerint élni. Nekünk könnyebb, önöknek pedig nagyobb érdem jónak lenni — mondotta biztatólag a karmelita.

— Nagyobb érdem? — ismételt e kétkedően Zsolna — hiszen jelen viszonyaimban nem is tudok érzéseim tisztaságában arra a polczra emelkedni, a melyen ön áll. Értsem, de nem érzem az ön által mondottak igazságát.

— Nem is lehet önnel ez érzelmeket embernek éreztetni. Csak a ki a gyermekkorától a hitben nőt fel, a kinek lelkét a hit igazságai áthatották, csak az érezheti a nemesebb megnyugvást. Vesse azonban emlékébe jól mindazokat, a mit mondottam, törekedjék jól élni, és a mire ember nem taníthatja meg szóval, megtaníthatja

rá az Isten az életben. Ha valami váratlan nagy öröm, vagy nagy szenvedés fogja egyszer egész valóját eltölteni, akkor majd megérzi Isten közellétét, s meg fog szólani lelkében a vallásos áhitat érzése.

— Nagy öröm, nagy szenvedés? — mondotta keserű mosolylyal Zsolna. — Az én életem nem lehet már szerencsétlenebb, nagyobb szenvedés nem jöhet már reám; — de az öröm vagy a boldogság sem derítheti fel szomorú sorsomat soha.

— A szenvedésben mindig lehet még fokozat s Isten a legnagyobb szerencsétlenségbe is vegyíthet örömet és boldogságot — mondotta a karmelita határozott hangon.

Aztán elkucsuzott Zsolnától, a ki nagy meghatottsággal vett tőle bucsut.

— Imádkozzék értem atyám — mondotta Zsolna a bucsu pillanatában elsorult aggodalmat érezve a barát távozásán.

— Én pedig még arra sem kérem, hogy emlékezzék reám — mondotta szeliden a karmelita, — mert jól tudom, hogy a mit ma beszéltem önék, azt nem fogja elmosni soha az idő és én fogja tartani ön előtt emlékemet is. Zsolna még sokáig követte szemeivel az ablakon át a karmelitát, míg nem annak alakja eltűnt az utca fordulánál.

Fejét oda támasztotta a hideg ablak üveghez és szomorúan felsóhajtott.

— Csak ne volnék olyan fiatal, — betegem könnyebben érteném meg, hogy az élet csak álom, s hogy a halálban van az ébredés.

(Folytatása következik.)

Törvénykezés.

— A menyasszony csokrai. Valóban pártját ritkító ügyben tárgyalt e hó 4-én a székesfejérvári kir. járásbírósnál dr. Zaáry József aljárásbíró. Az ügy előzményei a következők:

Evekkel ezelőtt történt, hogy Wolf Jolán székesfejérvári szép leány menyasszony lett, a mely alkalomból Weber Mariska helybeli virágkereskedésében két lakodalmi csokrot rendelt. A csokrok annak idején el is készültek s emeltek díszet a nászünnepelemek. Wolf Jolán a lakodalom után férjével Goldschmidt Móriczczal Várpalotára költözött, a csokrokat azonban a lakodalmi ünnepség közben nem volt idejük kifizetni. Weber Mariska több ízben írt a csokrok árért, de Goldschmidtéknek valószínűleg ezekre sem volt idejük válaszolni, úgy hogy Weber Mariska kénytelen volt Goldschmidt Móricz né szül. Wolf Jolánt a székesfejérvári közési bíróságnál a csokrok árért 10 ftt 50 kr-ért beperelni. A közési bíróságnál Goldschmidt né nem jelent meg, miért is elmarasztalták, ő azonban ez ítéletet megfellebbezte s így került az ügy a helybeli járásbírósnál dr. Zaáry József aljárásbíró előtt tárgyalás alá. A tárgyalást megelőzőleg Goldschmidt né valószínűleg abból indulva ki, hogy a csokrok rendelése óta nagyon sokat változott a világ körülötte, hogy azóta a lányaságnak is, menyasszonyságnak is vége, s hogy a nyulának Wolf Jolánból azóta terjedelmes Goldschmidt né lett, — no meg talán Goldschmidt sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, — egyezséget ajánlott fel Weber Mariskának oly alakban, hogy utóbb nevezett elégedjék meg 6 fttal. Csakhogy Weber Mariska viszont abban a véleményben volt, hogy neki semmi köze sincs mindezekhez a szomorú dolgokhoz és nem látja be, hogy miért egyezkednék ki az összeg felében.

A bíró előtt Goldschmidt né nem jelent meg s jogi képviselője fele nevében azzal az indokkal tagadta meg a fizetést, hogy Goldschmidt né abban az időben, midőn a csokrokat rendelte kiskorú volt s a törvény előtt a kiskorúakkal kötött minden jogügylet semmis. — Felperes ennek ellenében hivatkozott arra, hogy Wolf Jolán a menyekző napján ismételte a megrendelést és a leányok férjhez menetelük napján nagykorúak lesznek s így Wolf Jolán tartozik megfizetni a csokrok árát. Miután Goldschmidt né képviselője tagadta, hogy a rendelés a nashapon megismételtetett volna, dr. Zaáry aljárásbíró elrendelte felperes kívánságára, hogy esküdjék meg Goldschmidt né, hogy a menyekző napján nem ismételte meg a rendelést. Ez azonban teljesen felesleges, mivel a jogügylet befejezve csak a csokrok átvételével lett. Az átvétel pedig a menyekző napján volt. A midőn tehát a nagykorú Wolf Jolán átvette a csokrokat, mint nagykorú elfogadta magát a jogügyletet is, s ezzel fizetési kötelezettsége is minden kétségen felül megállapítható.

Jogász körökben nagy érdeklődéssel várják a szokatlan ügy lefolyását.

Még csak annyit jegyzünk meg, hogy ne higgye valaki, miszerint Goldschmidt né talán egy szegény asszony, a kinek igen neheze érnék a 10 ftt 50 kr. megfizetése. Dehogy! Goldschmidt Móricz egyike a leggazdagabb embereknek Várpalotán és maga Goldschmidt né is kapott vagy 8—10 ezer forint hozományt! Előttünk éppen ez adja meg ennek az ügynek legnagyobb érdekét és kíváncsian várjuk, hogy a szép Goldschmidt né meg fog-e esküdni a 10 ftt 50 kr-ért?

Közgazdaság.

A kartel-ügy.

(A. é.) A kartel a nagy tőke vállalatának szövetezése a fogyasztó vagy a termelő ellen. Az osztrák kormány megtalálta az utját, hogy a kartelbe egyesülő vállalatokat megrendszabályozza, s törvényjavaslatot készített ezek ellen. A javaslat megokolásában elmondja, hogy tulajdonképpen nem is csoda, ha a prémiumok-

kal és egyéb állami kedvezményekkel dolgozó iparostelepek ellen fellázad a nagy közönség meg a termelő, mikor látja, hogy ezek a vállalatok nem elégszenek meg az állami szubvenzió egész lisztájával, hanem a mellett még az árak eladási árát megállapodászerűleg emelik, a nyerstermékek vásárlási árát pedig megállapodászerűleg leszorítják.

Ezt az osztrák kormány belátta, de a miénk még mindig habozik. Vagyis nem habozik, hanem a habozás intézményéhez folyamodva, megkérdezi a hosszu kötélen eresztett kamarák véleményét, s míg ezek hozzáfogódnak, s hónapok multán megnyilatkoznak, addig a kormányzás terhe más miniszter vállát fogja nyomni, s az ismét ráér elvetni az időközben beérkezett kamarai és testületi jelentéseket, s más alapon indítani meg a kérdezősködést.

Igy azután remélhetjük, hogy a kartelek boldogan fognak tenyészhetni tovább, az állam vállalatai — mint ma is — tovább is részt fognak venni a kartelekben, a cukorgyárosok zsebre fogják vágni a prémiumot és tudja Isten, micsoda más, meg számukra külön feltalálható kedvezményeket, s a mellett vigan fogják emelni a cukor árát és leszorítani a cukorrépa árát, s erre a mintára a nagy tőke összes vállalatai fényesen be fogják rendezni üzemüket, s virágozni fognak óriási igazgatói fizetések és felzaporított osztalékok mellett. Mindez a magyar kormány jóvoltából és a magyar közönség türelméből.

De mégsem! A szakegyesületek már elkezdtek tárgyalásukat s megszólaltak a fontos kérdésben. Mindnyájan jól tudjuk, hogy a kartel a fogyasztókat, tehát Magyarországot tizenhét és fél millió lakosát károsítja, egynehány termelő, mondjuk 20—40—100 ember javára. Jól tudjuk, hogy nap nap után a legnagyobb nyilvánossággal tárgyalnak és újságolnak magukról a cukorkartel, a vaskartel, a petróleumkartel, pálnkások kartelje, s a kartelek végtelen sora, mely minden egyes fogyasztási cikket külön-külön drágít meg az éhes és ez évben igazán inséges népek.

És ime! A megkérdeztet egyesületek sorban nyilatkoznak a karteltörvény ellen, a kartelek virágzása érdekében. — És miért történik ez?

Ez azért történik, mert szokása már az a magyar embernek, hogy ha látja is a veszedelmet, justa megmozdulni, s inkább elviseli a sors csapását, mint hogy szavát fölemelje a saját érdekében.

Ellenben a kartelesek működnek és nyilatkoznak, hogy mielőtt az igazi közvélemény megnyilatkoznék, jó előre előkészítsék a talajt saját apró üzelmeknek.

Ilyenkor kibújnak a Bosonyiak, a hatvani Hatvani-Deutscho, Szirmai Artur, Glücksthal Samu és barátjuk Matlekovics Sándor v. b. t. t. a szabad kereskedelem fölött bajnoka, a ki nem veszi észre, hogy a kartel erősebb protekció, mint a védvám.

Mondanunk sem kell talán, hogy hatvani Hatvani-Deutscho cukorgyáros, a ki tehát a cukorkartelnél, mint legeslegelső van érdekelve, hogy Bosonyi ur a malomkartel meg a pálnkákartel titkárja és belső szervezője, s hogy mindezeknek az uraknak vagy az inge, vagy a galéria valamelyik kartel.

De hát annál természetesebb, hogy ők nyilatkoznak ebben a kérdésben. Rosányi ur megbotránkozik az osztrák kormány magatartásán. Hogy meri az osztrák kormány a cukorgyárosok cirkulusait turbálni. A kormány arra való, hogy dréniumot adjunk, mert attól bizik a részvényes, de a kartelekhez már semmi köze. A magyar kereskedelmi csarnokban Hatvani-Deutscho Sándor elnöklésével szakosztályi ülést tartottak s ezen Szirmai Artur előadó kifejtette, hogy a mi viszonyaink a karteltörvényt el nem türik. De a karteltörvénynek tulajdonképeni célja sincs, mert az egyöntetű és tervszerű eljárásra való egyesülési hajlam oly erős, hogy egy tapasztalt nemzetgazda szerint ha nem kartel, úgy fúzió, vagy trust alakjában történnek az egyesülések.

Az országos kereskedelmi és iparcarnok Matlekovics Sándor v. b. t. t. elnökével tartotta ülést, melyen Glücksthal Samu dr. terjesztette elő indítványát, mely azon alapszik, hogy a kartelek szabad verseny okozta gazdasági fejlettségnek szükséges korrekívumai, mert a termelés és fogyasztás közötti és gyakran gazdasági krízisekre vezető aránytalanság megszüntetésére alkalmas eszközlé bizonyultak.

Természetes, hogy e nyilatkozatok mind egyértelműek s azért szinte örömmel látjuk egy-egy debreczeni kereskedelmi iparkamarának független érzelmű, öntudatos felszólalását a kartel gazdálkodás ellen. Mindenesetre reméljük, hogy a gazdasági egyesületek is meg fognak nyilatkozni e kérdésben, s hogy a kereskedelmi kormány nem lesz egyedül a kartelhősök egyoldalú információjára utalva.

* Követendő példa. Alig van vármegye, melyet az új idők fejleményei erősebben sújtottak volna, mint Sárosot. Ez tudva van országszerte, de sokkal kevesebbnek van tudomása arról, hogy végül a bajok ellensúlyozására megindult a mozgalom a megye birtokosai közt és ezek tömörülve megalkották Eperjes székhelylél a „Sárosmegyei gazdák fogyasztási és értékesítő szövetezetét.” A szövetezet szeptemberben kedte meg működését igen csekély értékű üzletrészekkel. Azonban jó és olcsó árakat, eleinte főleg mütrágyát és petróleumot szállítva oly népszerűsége tett szert, hogy a jegyzett üzletrészek száma ma már ezer körül jár. A forgalom — bár nem hiteleznek — napról-napra nő, úgy hogy a közési fiókok szervezése, főleg miután a parasztság is nagyban fölkarolta az eszmét, szükségessé vált. A szövetezet élén Bujanovics Gyula áll.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozom, hogy

Sz.-Fejérvárott, Nádor-utca 2. sz. Eisenbarth-féle

házban levő rőfös és divatáru üzletemet

Kossuth-utca 18. számú Szelke-féle házba helyezem át.

Ezen okból Nádor-utca 2. szám alatti üzlethelyiségemben nagy mennyiségű és legkitűnőbb minőségű árukat, mint férfi- és női-ruhaszövetek, cheviottok, lodenok, flanelok, kasanok, téli kis- és nagy-kendők, czérna- és pique-pargetok, gyolcsok, kanavászok, ágyterítők, függönyök stb. b a m u l a t o s olcsón, beszerzési áron alul

Végladás

utján adom el.

Kiváló tisztelettel

FELDMANN HENRIK rőfös- és divatáru-kereskedő,
Nádor-utca 2. sz. — Eisenbarth-ház

Pisky Eszter utóda

Székesfejérvár Nádor-utca
Schubert és Schlesinger-féle üzlet felett
az emeleten.

Ajánlja
női- és gyermek-kalapokban
dúsan felszerelt raktárát.

Hirdetések
felvételnek kiadóhivatalunkban
jutányos áron.

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nádor-utca 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi- és téli időnyre remekül felszerelt
női divat, kész női felöltő és vászon üzletben

szerecsés párti (alkalmi) vételek
folytán azon helyzetben vagyok, hogy olyan

jutányos olcsó árakért
tudok kitűnő j. minőségű és divatos áruval szolgál-
ni, hogy áram tekintetében legyőztem a fővárosi
összes kereskedőket

Saját jól felfogott érdekeben ajánlom meggyő-
ződést szerezni és bevásárlásaival megszerencsésítenni.

Tisztelettel

STEININGER SÁNDOR,
Székesfejérvár Nádor-utca,
Felfák czépsz átellenében.

Felöltő Most

	frt	kr	frt	kr
1 mtr jó mosó parget	30	18		
1 mtr széles szintartó parget	55	30		
1 mtr dupla széles schewiott	50	22		
1 vég 30 rőfös schiffon	7.80	4.50		
1 vég 30 rőfös czérna Canavász	7.50	3.30		
1 vég 32 rőfös vászon	7.50	3.30		
1 vég Steinger Creas	9.50	3.80		
1 vég 54 rőfös Rumburgi	25.-	8.50		
1 pár tunis szövet lüggöny	3.60	1.50		
1 dtz. zsebkendő szép	3.-			
1 drb 3 méteres plaid kendő	7.-	2.20		
1 vég korona kanavász	9.50	4.50		
1 garnitúr ágytértő abrosz	12.-	6.50		

és más e szakmához tartozó cikkek óriási választék
rendkívül olcsó árért.

Wagy forgalom, kevés haszon!

Legujabb remek kézimunkák

kézi munkákhoz különféle anyagok,

ágy-, asztalneműek- és vászon-árak,

kész női-, női- és gyermek jó minőségű

FEHÉRNEMŰEK

jutányos áron szerezhetők be

GERENDAI GYULA

vászon-, fehérenemű és kézimunka kereskedőnél,

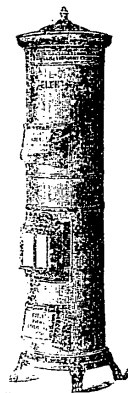
Székesfejérvárott Kossuth-utca sarok.

Kézimunkák vidékre választásra küldetnek.

LEGJOBB GLACZÉ KEZTYÜK.

DIVATOS NYAKKENDŐK!

SELYEM ESERNYŐK!

Krén I.

világító-kályhagyára
Székesfejérvárott.

MINDENFÉLE KÁLYHÁKAT GYÁRT.

Képes árjegyzéket

kivánatra bérmentesen küld.

BUTOR

raktáromat, kárpitos és aszta-
los műhelyemet május hóban

Kossuth-utca 18.
szám alá helyeztem,

egyszersmind megnagyobbítottam.

Idáig nem létező olcsó árakon
kaphatók:

Háló, Ebédlő, Szalon, Iroda és minden
lakosztály berendezések;

Egyes szekrények, és ágyak, magas
divánok, ottománok, tukrók, képek,
hajlitott székek, asztalok, karnisok,
összecsukható fotel, és szekrény ágyak.
Lószőr, afrik, és ruganyos madracok
méret szerint pontosan készíttetnek.

Kézimunkák mondérozása izléses
kivitelben.

Tapétázások jótállás mellett.

Rajzokkal és költségvetéssel díjtalanul szolgálok.

IFJ. FÜSTER IMRE

Székesfejérvárott, Kossuth-utca 18. sz.

MÁZOLÓ

és **faszinfestő** műhelyemet a Kossuth-utca 2. számú házból Jókai-utca 20.
szám alá helyeztem át. A midőn erről a nagyérdemű közönséget értesítem kérem
további kegyes pártfogásukat.

GERLITS JÓZSEF,
mázoló mester.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó
cikkek, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegekben. —

LÖWY ADOLF + + + + +

+ + + + + **SZ.-FEHÉRVÁR.**

(Felmayer mellett.)

TELJES MENYASSZONYI RENDEZÉSEK ELVÁLLALOK.

HANGSZEMLÉZÉSRE HAVI RÉSZEZÉSEKRE

Dr. HUSZÁR ADOLF

FOCORVOS,

Székesfejervár, iskola-utca (saját ház.)

Műfogak készülnek lemez nélkül is — avagy könnyű aluminiumból. Arany koronák letörött hátsó fogak helyén rágásra igen alkalmasak.

Foghuzás, plombálás és műfogak
a legújabb vívmányok alapján.

Rendel 8-tól 6-ig.

Állandóan Székesfejervárott.

RODE IMRE

Uri és női divatüzlete Székesfejervárott,
Nádor-utca 17. szám.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorítom felhívni az alant felsorolt árukra, melyek új üzletemben nagy választékban legjobb minőségben olcsó árakon szerezhetők nálam be. n. m.:

Férfi kalapok:

férfi kemény kalap fekete 2— 3— 3:50
férfi puha kalap színes 1:50 1:80 3—
férfi puha kalap fekete 1:60 1:80 3—
férfi puha kalap loden 1:20 1:50 1:80
gyermek kalap minden színben 75-től 1:50

Férfi sifon ing:

sima elővel gallér nélkül 1:20 1:50 2—
szeg. elővel gallér nélkül 1:50 1:80 2:20
hímzett " gallér nélkül 1:80 2— 2:40
batiszt " gallér nélkül — 2:20
selyem " gallér nélkül — 2:20 3—
férfi gallér fehér és színes 12 drb 2 frt.
férfi kézelő fehér és színes 12 pár 4 frt.
Creton gy. ing gallérral — 90 1:20 —
sifon gallér nélkül 1— 1:20 —
férfi lábra való köpfer — 80 1— 1:20
férfi lábra való atlas damask 1:30 1:60

Zsebkendők:

fél vászon színes széllel 1:20 1:50 1:80
czérna vászon színes széllel 2:40 3— 3:60
fehér vászon és batiszt 3:50 4:50 5:50
gyermek Clott esernyő — 90 1— 1:20
férfi Clott esernyő 1— 1:20 1:50
félselyem esernyő 1:80 2— 2:20

Reklam nyakkendők:

Legdivatosabb formákon 15, 20, 25 kr
Legdivatosabb form. selyem 30-tól 1:50

Bőrkeztük, elismert legjobb gyártmányu

férfi- és női- minden létező színekben párja **120** frt.

Nagy választék férfi, női és gyermek-harisnyákban, továbbá válfűzők, csipkék, szallagok, kötő és horguló pamutok, csipke függönyök és minden e szakmába vágó rövidáru cikkekben.

Hallatlan olcsó alkalmi vétel
GROSZ JÓZSEF ÉS FIA
PORCELÁN, ÜVEG, ÉS DISZMŰ RAKTÁRÁBAN,
SZÉKESFEJERVÁR, Nádor-utca 8. sz.

26 darabból álló mintázott legfinomabb karlsbadi ebédülő készlet 7 frt-től 30 frt-ig.
1 teljes mozduló készlet 3:50-től 20 frt-ig.
1 teljes (6 sz. v.) tőrs készlet 4 frt-től 15 frt-ig.
1 teljes (6 sz. v.) kávés készlet 3:50-től 15 frt-ig.

6 szemlére teljes boros készlet (finom metszett üveg).
tölzavál 1:50-től feljebb.
6 szemlére való vizes készlet (finom metszett üveg).
tölzavál 1:50-től feljebb.

Legfinomabb karlsbadi préselt porcelán tányérok darabja a sikérnek 12 kr, a majolika 12 kr és desszertnek 10 kr
Asztali és függő lámpák valamint mindenemű zománcozott bádog-, vas- és kő-edények gyári áron alul hallatlan olcsó áron adatkak el.

ISMÉTELÁRUSÍTÓKNAK ÁRENGEDMÉNY.

Alkalmi vételek mindenemű konyhai-, ebédülő- és DISZTÁRGYAKBÓL:
vázak, tükrök, díszes korsók, majolika és terakotta szobrok, kőházi ezüst és valódi berndorfi alpaka áruk, fa-, bádog- és nikkal tálczák, ** ** illatszerek stb. stb.
nagyban és kicsinyben kapható.

Legfinomabb kivitelű majolika falitalak 20 krtól feljebb. Különösen szépek és olcsók a milléniumi kiállítás domborképet ábrázoló hatásos kiállítású falitalak, melyek nagyméretű daczára párja csak 7 frt.

Pontos kiszolgálás. **Hallatlan olcsó árak.**

„KEGYELET“

az „Első hazai cs. és kir. szab. érczkoporsó-gyár“ temetkezési vállalata,
Sz.-Fejervár, Kossuth-utca Dieterich-féle ház.

Van szerencsém szíves tudomásul hozni, hogy

„KEGYELET“ **ezim alatt**

egy a jelenkor minden igényeinek megfelelő

TEMETKEZÉSI VÁLLALATOT

rendeztem be, hol is úgy a helybeli mint a vidéki tisztelt gyászoló közönségnek minden e szakmába vágó ezikkeket **gyári áron bocsájtok rendelkezésére.**

Raktáron tartok a legegyszerűbb fakoporsóktól a legdiszesebb érczkoporsókig mindentéle árban. — Továbbá szemfedeleket, lepedőket, párnákat, szóval teljes berendezést a temetkezéshez szükséges kellékekből.

Nagy raktárt tartok legszebb kivitelű művirág, érc és örökzöld koszorúból.

Elvállalok úgy helyben mint vidéken teljes temetések rendezését, kápolnák, szobák behuzását stb)

Rendkívüli olcsó árban bocsájtom a gyászoló családok rendelkezésére úgy helyben mint vidéken saját disz gyászokocsijaimat, (halottas kocsi) és pedig a következő árakon:

Egy díszes 8 oszlopos fekete ezüstös gyászokocsi helyben 2 lóval **4** frt,

Egy díszes kék ezüstös gyermek gyászokocsi helyben **3** frt.

Továbbá rendelkezésére áll még a gyászoló családoknak egy igen díszes üveges fekete ezüstös gyászokocsi és igen díszes fehér aranyozott üveges gyermek gyászokocsi a megfelelő testőrség és kapussal. — Hulla szállítását az ország és külföld minden irányában elvállalom.

Magamat a t. gyászoló családok szolgálataiba felajánlva maradok kiváló tisztelettel

GEBAUER KÁROLY,

az „Első hazai cs. és kir. szab. érczkoporsó-gyár“ tulajdonosa.